

Riedl ur veténykertjeit eddig 36 napon át őriztette, mi tapasztalata szerint, soha sem volt kielégítő sikerü, daczára annak, hogy 36 napra 25 krjával számítva 9 frtba került, minthogy az őrzést gyermekek végezték, kik unalmukban többnyire elaludtak és a madarakat gazdálkodni engedték; de azért sem volt a veténykertek őriztetése sikeres, mert a gyermekek csak a madaraktól, de nem egyszersmind az egerek és rovaroktól is óvhatták azokat.

A minium-por használata óta a 9 frtnyi kiadás 65 krra redukáltatott; minthogy egy kilogram minium csak ennyibe kerül.

E sorok írója személyesen győződött meg ezen eljárás sikerességéről; nem győzvén ugyanis eléggé csodálkozni Riedl ur veténykertjeinek hiánytalansága felett, ennek oka után tudakozott, mire a föntebbi eljárási mód közlése lett neki felvilágosításul adva.

Néhány szó a bégavölgyi tölgyerdőkről.

Az egyesület 1880. évi közgyűlésén előadta: Szabó Adolf, központi katasteri felügyelő.

A Bégavölgyben tett kirándulás alkalmával örömmel tapasztaltatott, hogy van még hazánkban tölgyerdő, mely a közelmúlt években lábra kapott rohamos értékesítésnek martalékául nem esett.

Ezen erdők jelentékeny részét hosszában és széltében bejárván, alkalmunk nyílt azok 100 éves történetében böngészni.

A Bégavölgy tölgyállabjainak jelenlegi állapota épen 100 éves rendezettebb kezelés nyomait mutatja. Ezen időközre esik a bánáti kincstári jóságok és erdők urbéri rendezése. Ezen időközre esik a Béga folyónak usztatási czélokra való szabályozása és a Temesvártt jelenleg is fennálló faraktár berende-

zése. Ezen időtől kezdődött, rendes vágásokban eszközölt kihasználás, és pedig Temesvártól felfelé a Bégavölgyön.

Ezen kihasználás, az akkori viszonyokhoz képest, fölötté nagy területekre lőn kiterjesztve. Bizonyítja ezt, az említett területeken álló erdők csekély korkülönbsége, mely a Bégavölgyön felfelé fokozatosan alább száll.

Az akkori erdők talaja az őserdők termő erejével birván és a felujtáshoz szükséges utónövedékek borítva lévén, a kihasználás tarvágás útján eszközöltetett és mivel az ily uton növelt új állabok teljes zárlatot mutattak, és így a felujtás teljesen sikerült: rendszerré vált az összes bánsági kincstári erdőkben a tarvágást alkalmazni. Követték ezen rendszert vakon, a termőhelyi viszonyok tekintetbe vétele nélkül.

Ezen kihasználási mód merev alkalmazása folytán keletkeztek a termőhelyi viszonyokkal össze nem egyeztethető sarjerdők és hiányos zárlattal bíró szálerdők, mert mesterséges felujtásról ez időben szó sem lévén, a természetes uton való felujtás csak, vagy a már megfelelő utónövedékek borított területeken, vagy pedig csak azon években sikerült, midőn a kihasználást esetleg magtermő év előzte meg.

De az állabminőség hanyatlása azon korszakból származó állabokban észlelhető leginkább, midőn az elő- és utókimélet (tilalom) kívánta szigor meglazult, a mit az 1848-ki események idéztek elő.

Ezen állapot később hol jobbra, hol rosszabbra fordulván, tartott 1867-ig, midőn a kérdéses erdők kezelése a magyar ministerium kormányzatának keretébe jutott.

A hatvanas évek végével felmerült nagyszerű fakeslet folytán a kihasználás fokozottabb, belterjesebb lett és a tarvágások rendszere oly utasítással egészített ki, hogy a letarolt területek mesterséges uton ujittassanak fel. Ennélfogva az előtilalom fölöslegesnek látszott. Azonban daczára

annak, hogy a most már elvből előtilalomban nem részesített állabok tarvágás útján lettek kihasználva, a mesterséges uton való felujtás elmaradt.

Ezen korszakból származnak a legsilányabb erdők, sőt még mai napon is parlagon heverő vágásterületek, mely utóbbiak térfogata a hetvenes évek elején 7250 holdra terjedt. Az első intézkedések ezen szomorú állapotok elhárítására 1874-ben tétettek, melyek azonban, a fönnálló rendszernek szükséges megváltoztatásánál felmerült nehézségek folytán, csak 1876-ban hajtottak végre és mai napig már 5458 hold, nagyobb részt természetes, de egyrészt mesterséges uton felujtattott 5000 frt 93 kr, vagyis holdanként 92 kr költséggel.

A vágható korban lévő erdők 1874. óta következő módon használtatnak ki.

1. Szálerdők.

Az első vágás alkalmával az állabnak mintegy 40⁰/₀-a vétetik ki oly módon, hogy mindenekelőtt az épület- és műszerfára nem alkalmas cser, bükk, gyertyán, nyár stb. fanemek eltávolíttatván, a tölgyfának csak a 40⁰/₀ kiegészítéséhez szükséges mennyisége kerül fejsze alá. Ha tehát a haszonfára nem alkalmas fanemek az állab 20⁰/₀-át képezik, a tölgyfából csak annyi veendő ki, hogy a megmaradt tölgyfa az előbbi egész állab 60⁰/₀-ának feleljen meg. A legközelebbi magtermő év után a tölgyfa kihasználása veszi kezdetét, mely alkalommal a vágható állabnak oly része hagyatik vissza, hogy a magról kelt csemeték, a visszamaradt anyafák koronái alatt, az első 2—3 évben megfelelő beárnyalást nyernek.

Midőn végre a megerősödött tölgycsemeték már önerejükből képesek dacolni a tél hidegével és a nyár hevével: következik a teljes kihasználás.

Az itteni rendkívül termékeny talajon azonban csakhamar megjelennek a gyomfa különféle nemei, oly sűrűséget képezvén, hogy kedvenczeinket elfojtással fenyegetik. De a tölgytenyésztőt e körülmény el ne riassza, mert a gyomfanövények millióinak eltávolítása, az itt nyert tapasztalatok szerint, aránylag csekély költségbe kerül. Ugyanis 328 holdnyi ily terület felszabadítása 935 frtba, vagyis holdanként 2 frt 85 krba került. Megjegyzendő azonban, hogy ezen gyomfa nem tövétől, hanem 1 méter magasságban, az e célra készült eléggé súlyos kések segítségével vágandó le, mi által az új kisarjadzás akadályoztatván, a lesonkitott cserje, 2—3 év lefolyása alatt, teljesen kivész.

Bejártunk ily területeket és a száradó cserje között vido-
ran tenyésző és oly sűrűen álló tölgyutónövedéket láttunk,
melynek megpillantása után még a legnagyobb pessimista sem
aggódhatik a teljes siker fölött.

Itt a legértékesebb erdő jövője biztosítva van, és arány-
lag mily csekély áldozattal, mutatják a következő adatok.
3547 holdnyi területből idáig 328 holdnak felszabadítása
mutatkozott szükségessé. Az erre fordított költség volt, mint
már fönnebb emlitém, összesen 935 frt.

Előreláthatólag még ezentul legfeljebb 800 holdon
kell ezen munkát végezni, míg a 3547 holdnyi
területnek többi része ily ápolást sem igényel. Az
ezentuli kiadások összege lesz tehát legfeljebb

$800 \times 285 =$ 2280 frt.

Összesen . 3215 frt.

Minthogy azonban ezen költségek az egész 3547 hold-
nyi területre vonatkoznak, egy hold felujításának biztosítá-
sára esik $3215 : 3547 = 90$ kr.

2. Sarjerdők.

Ezen sarjerdők a szálerdő teljes igényeinek megfelelő mély talajt foglalnak el. Tekintve a szál- és sarjerdő növekvési különbzetét, nemkülönben az egyik vagy másik mód alkalmazása mellett elérhető faválasztékokat, mert hiszen alig kell megjegyeznem, hogy ily tölgyesekben a szálerdőüzem mellett hold s évenként több haszonfát nyerünk, mint tűzifát a sarjerdőüzem mellett, tekintve továbbá, hogy e vidéken, az erdők eddigi állapota mellett, a csupán tűzifának használható fatömeg tartamos évi hozama, a tűzifaszükségletet legalább háromszorosan haladja meg, az erdőkezelés jelenlegi vezetője első feladatául tűzte ki ezen sarjerdőknek szálerdőkké leendő átalakítását s e célból a következő eljárást léptette életbe.

Tekintet nélkül a fanemre, mindenekelőtt a nem csekély számban előforduló egészségtelen törzsek, továbbá a haszonfára nem alkalmas fanemek és végre a tölgyfából annyi távolítandó el, hogy a visszamaradó famennyiség az előbbi állab 60⁰/₀-ának feleljen meg. Ez uton a növekvés — mint ezt a leggondosabban felvett próbák eredményei bizonyítják — 75⁰/₀-kal emelkedett.

E szerint ott, a hol egy hold évenkénti tűzifatermése 2 tömör méter volt, jelenleg e holdon évenkénti 3·5 méter fatermással találkozunk, melynek 80—90⁰/₀-a haszonfa.

Talán nem lesz érdektelen e téren további kombinációkba bocsátkozni.

A számadás megdönthetlen tételei mutatják, hogy a sarjerdő egy holdjának értékesítéséből 60 forint, míg a szálerdőéből 700 frt folyt be. Tény pedig, hogy az előbbi hiányos kezelés folytán a legjobb szálerdőkől keletkezett sarjerdők térfogata, nem egy, sem száz, hanem ezer és ezer holdakra

terjed, és így nem mondható túlzásnak, ha könnyebb számítás végett kerekszámban 10 ezer holdról beszélek.

A fönnebb említett számadási tételek szerint, 10 ezer holdon $640 \times 10.000 = 6,400.000$, mond hat millió négyszáz-ezer forintba rugó törzsvagyron veszteség mutatkozik a régi rendszer mellett.

És mivel eddig ezen sarjerdőknek szálerdökké való átalakítása 5400 holdon teljesen sikerült, az új rendszer folytán $5400 \times 640 = 3,456.000$, mond három millió négyszáz ötvenhat ezer frtnyi törzsvagyron szaporulattal állunk szemben.

Bámulatra ragadó számok ezek t. közgyűlés, és valóban nem vehetem rossz néven, ha szavaimnak csak azok adnak hitelt, a kik a bálinczi, örökké emlékezetes kiránduláson részt vettek, a kiknek alkalmuk volt mindezekről a helyszínén meggyőződni. Az okszerű erdőgazdaság oly nagyszerű eredményével találkoztunk ott, hogy büszkék lehetünk az ott működő szaktársainkra. Igen is kalapot emelünk tudományuk és ernyedetlen szorgalmuk ezen eredménye előtt és büszkék vagyunk reá, hogy ezen áldásos rendszer életbeléptetőjét és annak végrehajtóit szaktársainknak mondhatjuk. Éljenek!

Könyvismertetés.

Beszélgetés az új erdőtörvényről. Népszerű ismertetés közigazgatási bizottságok tagjai, erdőbirtokosok, falusi bírák, s mindazok számára, kiket az erdőtörvény érdekel, de kellő erdőgazdasági ismeretekkel nem bírnak. Ajánlva Kálnoki Bedő Albert m. kir. főerdőtanácsosnak. Irta: Fekete Lajos, kir. erdészakad. tanár. Megjelent az „Erdélyi Gazda“ 1880-ik évi folyamában. Ára 20 kr. Kolozsvártt, 1880. Kiadja az erdélyi gazdasági egyesület.

Már az erdőtörvény megalkotása alkalmával belátta a képviselőház szükségét annak, hogy az magyarázattal kísértessék és népszerűvé tétessék mindazon közegek számára, kik